

prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender (jud: A. Pleșca)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: N. Budăi, V. Sîrbu, A. Malîi)

Î N C H E I E R E

23 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova împotriva lui Mihail Bolocan cu privire la încasarea sumei,

împotriva deciziei din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t a ț ă :

La 17 iulie 2017, Ministerul Sănătății al RM (actualmente Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM) a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Mihail Bolocan cu privire la încasarea sumei.

În motivarea acțiunii a indicat că la 01 noiembrie 2012, între Ministerul Sănătății al RM și Mihail Bolocan a fost încheiat un contract de instruire, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști.

Reclamantul a susținut că conform contractului enunțat, statul Republica Moldova și-a asumat obligația de a asigura finanțarea studiilor de rezidențiat a lui Mihail Bolocan, cu mijloace financiare din contul bugetului de stat alocat Ministerului Sănătății al RM, iar ultimul, la rândul său, și-a asumat obligația de a activa un termen de 3 ani după finalizarea studiilor de rezidențiat, potrivit îndreptării eliberate de către Ministerul Sănătății.

Astfel, a afirmat că în baza rezultatelor examenului pentru efectuarea studiilor de rezidențiat, Mihail Bolocan a fost înscris la studii postuniversitare de rezidențiat cu specializarea chirurgie și în momentul finalizării rezidențiatului în domeniul chirurgiei, Ministerul Sănătății i-a eliberat lui Mihail Bolocan o îndreptare pentru a activa în conformitate cu prevederile contractului de instruire.

Or, reclamantul a relatat că Mihail Bolocan nu și-a onorat obligațiile contractuale asumate, de a lucra un termen de 3 ani conform îndreptării eliberate de Ministerul Sănătății, fapt prin care a produs un prejudiciu bugetului de stat în cuantum de 235 000 de lei.

La 23 octombrie 2017, Ministerul Sănătății a depus o cerere cu privire la dispunerea înlocuirii Ministerului Sănătății cu succesorul în drepturi Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (f.d. 21-22).

Prin încheierea protocolară a Judecătorei Anenii Noi, sediul Bender din 24 octombrie 2017, în temeiul art. 70 Cod de procedură civilă s-a dispus înlocuirea Ministerului Sănătății cu succesorul Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (f.d. 48).

La 30 iulie 2018, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a depus cerere de concretizare a acțiunii, în care a reiterat temeiurile de fapt și de drept expuse în cuprinsul acțiunii depuse inițial, suplimentar menționând că conform calculelor prezentate de către Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” prin scrisoarea nr. 03-2673 din 28 iulie 2017, privind costurile de instruire a studenților și rezidenților în cadrul Universității, cheltuielile de instruire universitară și postuniversitară pentru Mihail Bolocan au constituit 259839 de lei (f.d. 96-98).

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a solicitat, în urma concretizării pretențiilor acțiunii, încasarea din contul lui Mihail Bolocan în beneficiul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a sumei de 259839 de lei.

Prin hotărârea din 20 iunie 2019 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Bender s-a admis acțiunea înaintată de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova. S-a încasat de la Mihail Bolocan în beneficiul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova suma de 259 839 de lei. S-a încasat de la Mihail Bolocan în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 3% din suma acțiunii, ce constituie 7 795,17 de lei (f.d. 169; 176-180).

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 16 iulie 2019 și la 12 februarie 2020, Mihail Bolocan, reprezentat de avocatul Marin Baltă a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f.d. 174; 175; 196-202).

Prin decizia din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Mihail Bolocan. S-a modificat hotărârea din 20 iunie 2019 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Bender, în partea încasării sumei din contul lui Mihail Bolocan în beneficiul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, cu micșorarea sumei încasate în mărime de 259 839 de lei până la suma de 188 095 de lei și în partea încasării taxei de stat din contul lui Mihail Bolocan în beneficiul statului, cu micșorarea acesteia de la suma de 7795,17 de lei până la suma de 5 642,85 de lei, proporțional pretențiilor admise, cu respingerea în rest a pretențiilor înaintate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, la caz a reținut că conform calculului anexat la materialele cauzei, suma în mărime de 259 839 de lei, solicitată spre încasare de către reclamant din contul pârâtului, este constituită: din cheltuieli de studii în perioada studiilor superioare și de rezidențiat, în mărime de 188 095 de lei și din suma bursei primită de Mihail Bolocan în perioada studiilor superioare și de rezidențiat, în mărime de 71 774 de lei (f.d. 100-102).

Instanța de apel a reținut că prima instanță, prin hotărârea contestată, a încasat din contul lui Mihail Bolocan suma integrală solicitată spre încasare de către reclamant, în mărime de 259 839 de lei.

Sub acest aspect, Colegiul a considerat necesar de a modifica hotărârea instanței de fond în partea încasării sumei din contul lui Mihail Bolocan în beneficiul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii

Moldova, cu micșorarea sumei încasate în mărime de 259 839 de lei până la suma de 188 095 de lei, cu respingerea în rest a pretenției date.

Colegiul a specificat că precum s-a stabilit, prin semnarea contractului nr. 377 din 01 noiembrie 2012 privind instruirea în rezidențiat și plasarea în câmpul muncii a medicilor și farmaciștilor, Mihail Bolocan, s-a obligat ca după absolvirea rezidențiatului, să activeze cel puțin 3 ani conform repartizării Ministerului Sănătății, iar în cazul în care nu va respecta stipulările contractului, să restituie integral cheltuielile pentru instruirea universitară din contul bugetului de stat și postuniversitară în volumul calculat de Ministerul Sănătății.

Colegiul a subliniat că prin natura sa, raportul juridic obligațional, este menit să producă efecte juridice, iar efectul general al oricărei obligații este de a da creditorului dreptul de a obține de la debitor îndeplinirea exactă, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit a prestației la care ultimul s-a obligat.

Prin urmare, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (succesorul Ministerului Sănătății), în virtutea raportului juridic obligațional, în calitate sa de creditor, este îndreptățit să solicite de la Mihail Bolocan restituirea sumei de 188095 de lei cu titlu de cheltuieli suportate pentru instruirea universitară și postuniversitară a ultimului, în condițiile în care acesta nu a respectat obligația sa de a activa conform repartizării Ministerului Sănătății.

Instanța de apel a reținut că la caz că prin semnarea de către Mihail Bolocan a contractului nr. 377 din 01 noiembrie 2012, acesta și-a exprimat consimțământul asupra condițiilor din acesta și astfel, în virtutea normelor de drept enunțate, este ținut să îl execute.

Or, Mihail Bolocan, la data semnării contractului, a avut opțiunea și posibilitatea să refuze să-l semneze în caz de dezacord cu condițiile acestuia, însă, acesta l-a semnat, fapt care indică asupra acceptării condițiilor cuprinse în conținutul contractului.

Sub acest aspect, instanța a apreciat ca neîntemeiate argumentele apelantului precum că calculul dat a fost întocmit de o instituție terță litigiului - USMF „Nicolae Testemițanu” și nu de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

În acest sens, Colegiul a menționat că conform prevederilor pct. 29 din Regulamentul cu privire la modul de funcționare a instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiară, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 983 din 22 decembrie 2012, care stabilesc că instituția (la caz USMF „Nicolae Testemițanu”) ține contabilitatea în conformitate cu Legea contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007, standardele naționale de contabilitate (SNC) și alte acte normative din domeniul contabilității.

Prin urmare, având în vedere că Mihail Bolocan și-a făcut și a absolvit studiile la USMF „Nicolae Testemițanu” (f.d. 147), este evident că anume instituția dată a întocmit calculul cheltuielilor legate de instruirea universitară și postuniversitară a lui Mihail Bolocan.

La fel, instanța de apel a apreciat ca neîntemeiat și argumentul apelantului precum că obligația de plată a cheltuielilor legate de instruirea sa nu pot fi puse în sarcina sa, atât timp cât Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nu i-a acordat lui Mihail Bolocan dreptul de a alege locul unde urma să fie repartizat, ținând cont de faptul că a absolvit cu o notă maximă.

Colegiul a notat că conform pct. 5.1 b) al contractului nr. 377 din 01 noiembrie 2012, Ministerul Sănătății are dreptul să-i acorde medicului rezident cu

cea mai înaltă notă din actul de studii, dreptul prioritar de a-și alege locul de muncă din lista repartizărilor propuse de Ministerul Sănătății după absolvirea instituției de învățământ.

Așadar, acordarea dreptului prioritar medicului rezident cu cea mai înaltă notă din actul de studii, de a-și alege locul de muncă din lista repartizărilor propuse de Ministerul Sănătății după absolvirea instituției de învățământ, este un drept al Ministerului Sănătății și nu o obligație.

La fel, conform pct. 5.2 din contract, în perioada de acțiune a contractului, medicul rezident, în ordinea descrescătoare notelor din actul de studii, are dreptul să-și aleagă locul de muncă din lista repartizărilor propuse de Ministerul Sănătății.

În acest context, Colegiul a notat că din materialele cauzei nu rezultă că Mihail Bolocan s-a opus locului de muncă care i-a fost repartizat prin cotorul certificatului nr. 01/MCH/16 din 15 iulie 2016, mai mult, fiindu-i adus la cunoștință locul de muncă, Mihail Bolocan a semnat fără rezerve și fără a-și exprima dezacordul în acest sens (f.d. 113).

În această ordine de idei, Colegiul a relevat că neexercitarea unui drept de către titularul dreptului, în speță de către Mihail Bolocan de a-și alege locul de muncă din lista repartizărilor propuse de Ministerul Sănătății, nu poate fi pusă în sarcina Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Cu referire la suma de 71 774 de lei, care a fost primită de Mihail Bolocan cu titlu de bursă pentru perioada studiilor universitare și postuniversitare, Colegiul a considerat că aceasta nejustificat a fost încasată de prima instanță.

Or, conform pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de constituire și de utilizare a mijloacelor speciale ale instituțiilor de învățământ subordonate Ministerului Sănătății, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 928 din 13 august 2007, mărimea taxelor de studii se stabilește reieșind din cheltuielile reale aferente desfășurării procesului de studii, cu excepția cheltuielilor pentru plata burselor.

Astfel, instanța de apel a notat că bursa nu se include la categoria cheltuielilor reale aferente desfășurării procesului de studii și nu poate fi restituită de către studenți/ rezidenți.

Totodată, Colegiul a specificat că bursa este un drept dobândit, fiind un drept de proprietate asupra mijloacelor financiare dobândit ca urmare a îndeplinirii unor criterii de performanță academică.

Subsidiar, instanța de apel, prin prisma art. 98 Cod de procedură civilă a considerat necesar a micșora și suma taxei de stat, conform pretențiilor admise.

La 03 iulie 2020, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel a aplicat eronat și a încălcat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, a interpretat eronat legea precum și probele prezentate.

Totodată, în susținerea recursului s-au indicat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând totodată conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 04 iunie 2020.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 18 iunie 2020 (f.d. 14, Vol. II), or, la actele cauzei nu se regăsește dovada de recepționare a acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 03 iulie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data de 22 iulie 2020, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-1194/2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 31, Vol. II), care a fost recepționată de intimat la data de 27 iulie 2020, fapt confirmat prin avizele de recepție (f.d. 32, Vol. II) și la 18 august 2020 a prezentat referință, prin care a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM, împotriva deciziei din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat